

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. F. Ioannis Nider Ordinis Prædicatorum Theologi De Reformatione Religiosorum Libri Tres

Nider, Johannes

Antverpiæ, 1611

XIII. Manifestat vndecimu[m] fructum, qui est peccati commiſi minoratio.
Vbi ostenditur, quòd, tribus casibus exceptis, idem peccatum per
Religiosum & per sæcularem commissum, Religioso quoad plura ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45728](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45728)

cerit. Heu me, inquit infirmus, cur hanc portionem accepi? Malè priùs erat, modò peius habeo: quàm malè consiliati sunt, qui in hoc suaserunt, & non mala prædixerunt. Cùm verò mali humores defluere cœperint, & corpus leuigari, gaudet, & benedicit suadentibus medicinam. Sic plerumque cùm infirmitatem vitiorum in se considerant aliqui, Religionem intrant, & eis accidit, vt Anselmus ibi deducit. Ad tertium patet responsio sicut ad primum, & ex similitudine Anselmi de arbore & fructu totaliter Deo datis, &c.

CAPVT XIV.

Manifestat vndecimum fructum, qui est peccati commissi minoratio. Vbi ostenditur, quòd, tribus casibus exceptis, idem peccatum per Religiosum, & per secularem commissum, Religioso quoad plura est tolerabilius.

VNDECIMVS fructus Religionis est, peccati commissi minoratio, quando saltem fit sine scandalo, non ex contemptu, nec contra præceptum seu votum, sed ex infirmitate vel ignorantia. Vnde S. Thomas ^{2.2.q.186.} _{art.10.} quærit, an Religiosus eodem genere peccati grauius peccet, quàm seularis. Respondet quòd

A a 5

quòd

*Religiosus
eodē genere
peccati mi-
nus peccat,
quā sa-
cularis.*

*Excipit tres
casus.*

1. Casus.

2. Casus.

Heb. 10. 20

*Ierem. 11.
v. 15.
cap. 23.*

quòd non, tribus casibus exceptis. Peccatum, inquit, quod à Religiosis committitur, potest esse grauius peccato sæcularium eiusdem speciei tripliciter. Vno modo, si sit contra votum Religionis, puta si Religiosus fornicetur, vel furetur: quia fornicando facit contra votum continentia, & furando facit contra votū paupertatis, & non solūm contra præceptum diuinæ legis. Secundò, si ex contemptu peccet: quia ex hoc videtur esse magis ingratus diuinis beneficiis, quibus est sublimatus ad statū perfectionis, sicut Apostolus dicit ad Hebr. 10. quòd fidelis grauiora meretur supplicia, ex hoc, quòd peccando, Filium Dei conculcat per contemptum. Vnde & Dominus conqueritur Ierem. 11. *Quid est quòd dilectus meus in domo mea fecit scelera multa?* Et ibidem: *Contritum est cor meum in medio mei.* Et postea subdit: *Nam & sacerdotes polluti sunt, & in domo mea vidi malum eorū.* Si enim Religiosi ad hoc perueniant, quòd ex contemptu peccent, efficiuntur pessimi, & maximè incorrigibiles secundum illud Ierem. 2. *Confregisti iugum meum, rupisti vincula mea, & dixisti: Non seruiam. In omni enim colle sublimi & sub omni ligno frondoso tu prosternebaris meretrix.* Vnde Augustinus dicit Epistola ad plebem Hipponensem: Ex quo

quo Deo seruire cœpi, quomodo difficilè
 sum expertus meliores quàm qui in mona-
 stero profecerunt; ita non sum expertus pe-
 iores, quàm qui in monasterio defecerunt
 & ceciderunt. Tunc autem committit ali-

Epist. 137.
 Prop. fin.
 tom. 2.

quis vel transgreditur ex contemptu, quan-
 do voluntas eiusdem renuit subiici ordina-
 tioni legis vel regulæ; & ex hoc procedit ad
 faciendum contra legem vel regulâ. Quan-
 do autem è conuerso propter aliquam par-
 ticularè causam, puta concupiscentiam vel
 iram, inducitur ad aliquid faciendum con-
 tra statuta legis vel regulæ, non peccat ex
 contemptu, sed ex aliqua alia causa, etiam si
 frequenter ex eadem causa vel alia simili
 peccatum iteret; sicut Augustinus dicit lib.

De natura & gratia, quòd non omnia pec-
 cata committuntur ex contemptu superbiæ.

Cap. 29. it
 med. to. 7.

Frequentia tamen peccati dispositiue indu-
 cit ad contemptum, secundum illud Pro-
 uerbior. *Impius cum in profundum venerit*

Prou. 18. 3.

peccatorum, contemnit. Tertiò, peccatum
 Religiosi potest esse maius propter scanda-
 lum: quia ad vitam eius plures respiciunt.

art. 10.
 3. Casus
 in quo pec-
 catu Reli-
 giosi est
 maius.

Vnde dicitur Ierem. 23. *In Prophetis Ieru-
 salem vidi similitudinem adulterantium,*
 & iter mendaci; & confortauerunt manus
 pessimorum, ut non conuerteretur vnus-
 quisque à malitia sua. Si verò Religiosus

Ier. 23. 14.

non

non ex contemptu, sed ex infirmitate, vel ex ignorantia, aliquod peccatum, quod non est contra votum suæ professionis, committit absque scandalo (puta in occulto) leuius peccat eodem genere peccati, quàm secularis: quia peccatum eius, si sit leue, quasi absorbetur ex multis operibus bonis, quæ facit; & si sit mortale, facilius ab eo resurgit.

1. Ratio.

Primò quidem, propter intentionem, quam habet erectam ad Deum: quæ etsi ad horam intercipiatur, de facili ad pristina reparatur. Vnde super illud Psalmi, *cùm ceciderit, non collidetur*, dicit Origenes: Iniustus si peccauerit, non poenitet, & peccatū suum emendare nescit; iustus autem scit emendare, scit corrigere. Sicut ille qui dixerat; *Nescio hominem*: paulò post cū respectus fuisset à Domino, flere cœpit amarissimè. Et ille qui de tecto mulierem viderat, & cupiebat eam, dicere voluit: *Peccaui, & malum coram te feci.*

2. Ratio.

Iuuatur etiam à sociis ad resurgendum, secundum illud Eccles. 4. *Si vnus ceciderit, ab altero fulcietur. Væ soli, quia cū ceciderit, non habebit subleuantem se.* His concordat illud 2. Paralipom. 30. *Dominus bonus propitiabitur cunētis, qui in toto corde requirunt Dominum Deum patrum suorum: & non imputabit eis, quòd minus sanctificati*

2. Par. 30.
v. 18.

3. Ratio.

cati sunt. Sed magis videntur Religiosi Dominum Deum patrum suorum sequi, quàm sæculares, qui ex parte se & sua Deo donant, & ex parte reseruant sibi, vt Gregorius dicit super Ezechielem. Ergo minùs imputatur eis, si aliquo modo à sanctificatione deficiant in his quæ per infirmitatem vel ignorantiam committuntur. Sicut ex hoc quòd aliquis bona opera facit, minùs contra peccata eius Dominus aliquando irascitur. Dicitur enim 2. Paralipom. 19. *Impio præbes auxilium, & his qui oderunt Dominum, amicitia iungeris: & idcirco iram quidem Domini merebaris, sed bona opera inuenta sunt in te.* Quamquam Iosaphat, cui illa verba dicuntur, non ex malitia, sed ex quadam infirmitate humanæ affectionis peccauerit. Religiosi autem plura opera bona faciunt quàm sæculares: & si aliqua peccata faciunt, minùs contra eos Deus irascitur. Iusti etiam non de facili peccant ex contemptu: sed quandoq; labuntur in aliquod peccatum ex ignorantia, vel infirmitate, à quo de facili releuantur. Hæc omnia sunt verba S. Thomæ, vbi suprà, tam de nouem quàm de decem articulis.

Ex quibus sequitur, quòd quatuor decibus minùs peccat, aut citius resurgit, in Religione labens, quàm in sæculo existens, tribus

Greg. Homil. 20. à medio.

2. Par. 19. 2.

art. 10. ad 2.

Religiosus
aut minùs
peccat, aut
citius re-
surgit.

tribus demptis casibus prænotatis. Primò, quia Religiosus est feruentior, & animo erectior ad Deum: sicut candela extincta, cuius carbo adhuc calet, citò reinflammat. Secundò, quia Religiosus consuetudinem Deo seruiendi habet efficacius, atque ei peccare est magis insolitum: sicut lignum ad vnã partem curuatum, si ad oppositam partem deflectitur, statim ad priorem redit plagam, vnde est auersum. Tertiò, quia magnam bonorum habet societatem, quæ orationibus, prece, correctionibus & exemplis non finit diu iacere in peccato collapsum: sicut in bello amici coamicum cadentẽ vel pressum pro viribus eleuant vel sanant. Quartò, quia ex infinita Dei misericordia, Deus opera bonorũ in charitate arduè factorum sæpè inspicit, & in facinora collapsos clementer erigit; sicut Dominus, cui seruus diu benè seruiuit, in se peccantem quidem punit, sed nonnumquam recordatus de antiquis obsequiis, offendenti iniuriam dimittit. Ad præfatam sententiam B. Anselmi libro De similitud. duo accommoda exempla ponuntur, cuius verba sunt hæc: Dicit aliquis, melius esse vt Deo sine professione seruiret spontaneus, quàm in monasterio professione se alligans, seruire cogeretur inuitus. Respondeo, tanta distantia est inter illum,

Ansel. l. De
sim. cap. 81
*An melius
sine profes-
sione Deo
seruire quàm
professione
emissa.*

illum, qui non vult facere Deo professionem ad ipsi seruiendum, & eum, qui libenter eam facit; quanta inter homines duos, qui ambo ex debito debent seruire domino vni: sed vnus eorum accedit ad dominum & dicit; Domine, ex toto corde tibi seruire volo, sed me esse tibi fidelem promittere nolo: quia si tibi hoc promitto, & postea tibi peccarem, grauius delinquens, grauiori vindicta dignus existerem. Quanto autem melius potero, seruiam tibi; sed si quando peccauero tibi, iudica me vt illum, qui se tibi esse fidelem minimè promisit. Alter verò venit, & dicit: Domine, ex toto corde te diligo, tibi que fidelitatem & subiectionem promitto, vt si aliquando fecero contra preceptum tuum, non me iudices vt alienum, sed emendes vt proprium seruum. His itaque dictis, euenit vt ambo idem peccatum postea faciant, ac deinde poenitentes ad misericordiam domini sui veniant. Dicit itaque dominus illi qui fidelitatem promittere noluit: Quare hoc fecisti? At ille, Domine, inquit, confiteor, quia deliqui, sed tamen non me tibi non esse delicturum promisi. Sed ille, Ideone, inquit, noluisti mihi fidelitatem promittere, vt posses contra me liberius peccare? Ergo & ego circa te, non vt erga meum, sed vt aduersus alienum agam;

totum-

totumque quod erat mei iuris, usque ad ultimum quadrantem exigam. Ad alium vero is dicit: Et tu serue, qui mihi fidelitatem promiseras, & ideo tibi magis cauere debebas, quare hoc fecisti? At ille, Domine, inquit, confiteor reuera me deliquisse, tibi que fidelitatem promississe: sed postquam me poenitet quia deliqui, debeo ergo peius pati, quia tibi fidelitatem, antequam deliquissem, promisi, quam qui hanc tibi non vult promittere, etiam postquam peccauit? Ideo quippe me volui esse tuum, ut si quando peccarem, non me iudicares ut alienum, sed emendares ut proprium. Ait dominus: Ita est, inquit, ut dicis. Cum ergo voluero, de te vindictam accipiam, ut de meo. Sic autem & Deus inter professum Monachum & nolentem profiteri iudicat, si ipsos contra eum peccasse poeniteat. Non solum autem professum mitius iudicat à non professo, sed etiam quolibet laico adhuc in saeculo constituto: licet enim vterque idem peccatum committat, cum tamen toto ex corde monachum deliquisse poeniteat, cumque Ordinem, cui se subdidit, feruenti amore custodiat; maiorem quam laicus misericordiam consequitur, quantumlibet ille poeniteat saecularibus adhuc detentus.

Si vero poenitere noluerit, maiori quam
laicus

*Professum
Deus mi-
tius iudi-
cat.*

laicus damnationi subiacebit. Quod ut a- ^{obstinatus}
 pertius à simili videamus, homines duos ^{monachus}
 vnus domini seruos intueamur. Ambo ita- ^{gravius}
 que à domino illo possessiones proprias ob- ^{damnatur.}
 tineant sibi, iureiurando promisso, quòd &
 fideles existant: vnus tamen illorum condi-
 tione tali hoc faciat, quòd si quid in eum
 quandoque delinquat, de proprio suo, prout
 fuerit iustum, emendet: alter verò domi-
 num ad eò diligat, vt nihil proprium retine-
 re, sed omnibus ei dimissis familiarius ipsi
 malit seruire: hoc etiam pactum cum eo fa-
 ciat, quòd si aliquando quid contra eum de-
 linquat, de seipso, non de re aliena, sed vt de
 proprio, quam voluerit vindictam, sumat.
 His actis, si culpam eandem committat
 vterque, ac deinde pœnitentia ducti velint
 emendare, sed ille de proprio, quod nec ad-
 huc totum vult dare pro illius culpæ satis-
 factione; iste verò de seipso, quoniam etiam
 totum iam prius domini sui mancipauerat
 potestati: videatque dominus quòd ille tan-
 tum facere nolit, etiam postquam sibi pec-
 cauerit, quantum iste prius quàm in eum
 delinqueret fecit: de quo, inquam, maio-
 rem velle videtur habere misericordiam?
 an cum illo videtur velle mitius agere, quem
 operibus cõprobat se minus diligere? Quòd
 si hunc alterum velit altero durius arguere,

Bb

Serue,

Serue, inquit, male, tu quanto mihi eras familiarior, tanto es culpabilior: potest iste respondere, Domine, inquit, verum est quod dicis, sed quamdiu pœnitere nolui; at postquam toto ex corde pœniteo, meque ipsum in emendationem trado, numquid non peius illo debeo pati, qui nec illud quod habet, tibi totum vult dare pro satisfactione sui commissi? Iustumne videtur, vt quia te magis dilexi, minorẽ debeo misericordiam consequi? Imò eo maiorem mihi deberes facere misericordiam, quo nullam maiorem tibi facere possum satisfactionem. Quid aliud dominus diceret, quàm quod veritas habet? Hunc ergo mitiùs iudicat, vt extoto proprium; illum verò seueriùs, vt minùs sibi priuatum. Sic ergo & Deus mitiùs indulget Monacho, qui se ei totum committit, quàm laico dare nolenti se vel sua pro his quæ commisit. Hæc omnia Anselmus.

CAPVT XV.

Concludit duodecimum fructum, qui est iudiciaria potestas. Vbi ostenditur quomodo in extremo iudicio multi iudicare dicuntur; sed Religiosi perfecti perfectiùs aliis.

DVODECIMVS fructus est, iudiciariæ potestatis traditio. Iudiciaria enim potestas